

Sve članice Energetske zajednice, uključujući i Crnu Goru, obavezne su da urade ekološku rekonstrukciju termoelektrana.

Elektroprivreda Crne Gore (EPCG) koja je u većinskom državnom vlasništvu (85%) je 9. juna potpisala ugovor o ekološkoj rekonstrukciji prvog bloka TE „Pljevlja” sa konzorcijumom u kojem su kineski DEC International, Bemax iz Podgorice i BB Solar u suvlasništvu Blaža Đukanovića, sina crnogorskog predsjednika Mila Đukanovića.

Direktor direktorata Energetske zajednice Evropske unije i država jugoistočne Europe Janez Kopač, pozdravio je odluku o ekološkoj rekonstrukciji prvog bloka Termoelektrane (TE) Pljevlja.

Kopač kaže da bi bez TE u Pljevljima, Crna Gora bila zavisna od uvoza struje:

„Ukoliko ih ne poprave i ne ugrade filtere morali bi ih brzo zatvoriti. Termoelektrane su značajne za balansiranje sistema i bez njih se još ne može“, pojašnjava Kopač za Radio Slobodna Evropa (RSE), ukazujući da su države u regiji odlučile da zatvore ili, u većem broju, rekonstruišu postojeće termoelektrane.

Šta sugeriše EU?

S druge strane, profesor Aleksandar Knežević, član Regionalnog centra za edukaciju i informacije iz održivog razvoja za Jugoistočnu Evropu iz Sarajeva smatra da TE neće moći raditi narednih trideset godina, s obzirom na pritisak EU da se između 2035. i 2040. godine izbace termoelektrane na ugajl.

“Ja ne mogu da vjerujem da se namjerava produžiti životni vijek Termoelektrane u Pljevljima u trenutku kada većina članica Evropske unije (EU) najavljuje da će do 2050. a neke i prije, do 2035. godine zatvoriti sve termoelektrane. Dobro je da se radi okolinska sanacija zbog užeg gradskog područja ali i dalje ostaje prijetnja emisija stakleničkih gasova”, kaže za RSE Knežević.

Kako je saopšteno iz Vlade Crne Gore vrijednost rekonstrukcije TE Pljevlja je 54 miliona i 400 hiljada eura, a planirano je da bude završena do 2023. godine.

“Vjerujemo da će modernija i ekološki prihvatljiva elektrana biti u Pljevljima i da ćemo obezbijediti čistiji vazduh i čistiju vodu, donijeti više prilika za posao i da će ljudi ovdje ugodnije živjeti”, rekao je prilikom potpisivanja ugovora direktor projekta Ji Hongčun.

Efekti po životnu sredinu

Izvršni direktor EPCG Igor Noveljić, tvrdi da će nakon završetka projekta, uticaj termoelektrane na životnu sredinu biti sveden na minimum kao i da će rekonstrukcija produžiti radni vijek TE za 30 godina:

“Produženje radnog vijeka termoelektrane znači i siguran posao za 1.200 zaposlenih koliko ih trenutno radi u Termoelektrani i Rudniku uglja, ali i siguran posao, u repro lancu, za veliki broj drugih kompanija i njihovih zaposlenih”, naveo je Noveljić.

Ocjene iz Vlade Crne Gore

Iz Ministarstva održivog razvoja i turizma (MORT) kažu da je dogovorena rekonstrukcija TE Pljevlja u skladu sa Evropskim zelenim sporazumom i da se Crna Gora prilagođava najstrožijim ekološkim standardima EU.

“Ekološka rekonstrukcija će dovesti do drastičnog smanjenja emisija sumpor dioksida, čak do 90 posto kao i emisije oksida azota do 70%. To će znatno umanjiti zagađenje vazduha, a važno je napomenuti da su oba ova gasa sa efektom staklene bašte”, kaže za RSE Olivera Kujundžić iz MORT-a.

Ekološka upozorenja

U izvještaju grupe evropskih ekoloških organizacija iz februara 2019. godine navodi se da 16 zastarjelih termoelektrana na uglj u zemljama Zapadnog Balkana, među kojima je i TE Pljevlja, predstavljaju zdravstveno i ekonomsko opterećenje za cijelu Evropu, pri čemu, kako ocjenjuju, većinu zdravstvenih posljedica i troškova podnose građani Evropske unije.

Problem zagađenja koje izaziva rad termoelektrana na uglj registrovala je i Evropska energetska zajednica (EEZ) koja je zbog toga termoelektranama na Zapadnom Balkanu dozvolila da rade najviše 20.000 sati u periodu od 2018 do kraja 2023 godine.

Termoelektrana Pljevlja, na sjeverozapadu Crne Gore, je do sada potrošila oko 14.000 sati, a do kraja godine potrošiće ostalih šest hiljada sati.

Ostaje da se vidi da li će nakon isteka tog roka TE Pljevlja prestati da proizvodi struju ili će joj Energetska zajednica ipak omogućiti nastavak rada.

Koliko je termoelektrana ugašeno u EU?

Inače, EU je kako bi obeshrabrila proizvodnju električne energije iz uglja uvela plaćanje naknade za emisiju ugljendioksida (CO₂), na šta se i Crna Gora obavezala u martu ove godine. Zbog nemogućnosti da plate tu naknadu, u EU je samo u prošloj godini ugašeno 15 termoelektrana.

To, kako za RSE kaže Diana Milev Čavor iz nevladine organizacije “Eko tim” otvara pitanje finansijske isplativosti projekta rekonstrukcije TE Pljevlja.

“Definitivno je da će i u budućnosti ta cijena za emisiju CO₂ značajno rasti u Evropi, a i očekuje se i rast svih drugih troškova koji su povezani sa radom termoelektrana, dok na

drugoj imate značajan pad cijena obnovljivih izvora energije. Mi ulažemo 54 miliona eura u rekonstrukciju TE Pljevlja, ali sa druge strane nemamo nijednu studiju koja je zapravo potvrdila da postoji finansijska isplativost samog projekta“, poručuje Čavor.

Šta je ranije najavljivano?

Podsjetimo, Vlada Crne Gore je u septembru prošle godine objavila da je odustala od gradnje drugog bloka Termoelektrane (TE) Pljevlja na kojem je godinama insistirala.

Tada je premijer Marković saopštio da je “napravljen transformacija u energetici ka obnovljivim izvorima”.

Da Crna Gora “okreće leđa” energiji iz uglja, premijer Marković je ustvrdio i na sastanku svjetskih lidera posvećenom klimatskim promjenama koji je u decembru 2019. godine održan u Madridu. Marković je saopštio da se Crna Gora “priprema za postepenu dekarbonizaciju i prelazak na savremene modele koji podrazumijevaju niske nivoe emisije štetnih gasova”.

I dok se Crna Gora sa kineskim i domaćim partnerima priprema za ekološku rekonstrukciju TE Pljevlja, pojedine članice EU kao što su Švedska i Austrija, u aprilu ove godine su isključile svoje posljednje termoelektrane.

Francuska to namjerava da učini do 2022. godine, Slovačka i Portugal do 2023., godinu kasnije i Velika Britanija a potom i Irska i Italija. Do 2030. zatvaranje termoelektrana su najavile i Grčka, Finska, Holandija, Mađarska i Danska.

Ipak, nijesu sve zemlje EU za potpuno gašenje termoelektrana, prije svih Poljska u kojoj radi 50 takvih postrojenja i čija privreda u velikoj mjeri zavisi od energije iz mrkog uglja.

Source: slobodnaevropa.org